вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип.98, С. 26-31,

6. Комарівська Н. Творчий розвиток молодших школярів на уроках літературного читання. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції.* Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. Вип. 5. С. 168-172.

7. Лапшина І. , Комарівська Н., Франчук Н. Літературна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в контексті естетичного виховання. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Педагогіка і психологія : Збірник наукових праць. Вип. 59 / Редкол. : В.І.Шахов (голова) та ін. Вінниця : ТОВ Нілан ЛТД, 2020. С. 83-88.

8. Технології творчого розвитку молодших школярів на уроках галузі «Мови та літератури» : Інформаційне видання для здобувачів рівня вищої освіти магістра. / Укл. – І.М.Лапшина, Н.Ю.Родюк. Вінниця : ВДПУ, 2018. 68 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Шикиринська Олександра, *кандидатка педагогічних наук, доцентка*
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)
Блажко Олена, *здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»*
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Розвиток критичного мислення є одним із найважливіших напрямів завдань дошкільної освіти, оскільки саме мислення забезпечує пізнання навколишнього світу, формування уявлень про предмети й явища, встановлення зв’язків між ними та оволодіння новими способами діяльності. Особливого

значення розвиток критичного мислення набуває у старшому дошкільному віці, який вважається перехідним етапом між дошкільним дитинством і шкільним навчанням. У цей період відбуваються суттєві якісні зміни у структурі та функціонуванні пізнавальних процесів, що зумовлює формування психологічної готовності дитини до систематичного навчання.

У страшному дошкільному віці формується наочно-образне мислення, у якому закладаються передумови розвитку критичного мислення. Воно дозволяє дитині уявляти предмети, події та ситуації, комбінувати образи, змінювати їх і прогнозувати результати власних дій. Завдяки цьому діти можуть розв'язувати пізнавальні завдання подумки, орієнтуватися в умові завдання та знаходити шляхи його вирішення. Разом із тим мислення залишається конкретним і образним, що зумовлює труднощі у сприйнятті дітьми абстрактних понять і логічних конструкцій.

Розвиток критичного мислення проявляється у здатності дітей класифікувати. Адже класифікація предметів і явищ сприяє розвитку критичного мислення дітей. Та діти старшого дошкільного віку здатні групувати предмети за родовими ознаками, виокремлювати категорії та підкатегорії, наприклад, розподіляти іграшки, посуд, одяг або тварин за певними критеріями. Проте, такі класифікації ще можуть бути нестійкими й змінюватися залежно від умов завдання або формулювання запитання дорослого.

Значну роль у розвитку критичного мислення відіграє мовлення, яке у старшому дошкільному віці набуває нових функцій. Воно поступово стає засобом планування, регуляції та контролю власної діяльності. Діти починають використовувати мовлення не лише для спілкування з оточенням, а й для осмислення власних дій, пояснення ходу міркувань та аргументації відповідей. Розширення словникового запасу та засвоєння граматичних конструкцій сприяють формуванню більш точних понять і логічних суджень [2, с. 144].

Характерною особливістю кричного мислення дітей старшого дошкільного віку є поєднання логічних елементів із фантазією. Дитячі міркування можуть бути образними, емоційно забарвленими та інколи

суперечливими. Це зумовлено недостатнім життєвим досвідом і переважанням уяви над логікою. Водночас саме уява є важливим чинником творчого мислення, яке активно формується у цьому віці.

Особливе значення для розвитку критичного мислення має провідна діяльність – гра. У сюжетно-рольовій грі діти навчаються планувати свої дії, дотримуватися правил, приймати різні соціальні ролі та діяти відповідно до них. Гра стимулює розвиток уяви, мовлення, логічного мислення та саморегуляції. Окрім гри, важливу роль відіграють конструктивна діяльність, образотворча діяльність, елементарна навчальна діяльність і спільна діяльність з дорослими [3, с. 4].

Суттєвою віковою зміною є зростання довільності мислення. Діти старшого дошкільного віку поступово навчаються зосереджувати увагу на завданні, дотримуватися інструкцій, контролювати хід розв’язання проблеми та оцінювати результат. Це є важливою передумовою для переходу до шкільного навчання, де від дитини вимагається організованість, самостійність і відповідальність [3, с. 195].

Разом із позитивними змінами у розвитку критичного мислення існують і певні труднощі, характерні для цього віку. Діти можуть робити помилки в узагальненнях, неправильно встановлювати причинно-наслідкові зв’язки або переносити власний суб’єктивний досвід на об’єктивні явища. Такі особливості є закономірними і потребують педагогічного супроводу з боку дорослих.

Роль дорослого у розвитку мислення старших дошкільників полягає у створенні сприятливих умов для пізнавальної діяльності, організації проблемних ситуацій, підтримці дитячої ініціативи та заохоченні до самостійних міркувань. Правильно організоване освітнє середовище сприяє розвитку логічного, творчого та критичного мислення дитини [1, с. 178].

Підсумовуючи, можна зазначити, що старший дошкільний вік є надзвичайно важливим етапом у розвитку кричного мислення дитини. Саме в цей період відбувається перехід від наочно-дійових форм пізнання до більш узагальнених і усвідомлених способів мислення. Сформованість мисленнєвих

процесів у старшому дошкільному віці створює необхідні психологічні передумови для успішного навчання у школі, соціальної адаптації та подальшого інтелектуального розвитку особистості.

Список використаних джерел:

1. Запорожець О. В. Психологія дошкільника. Київ : Освіта, 2016. 304 с.

2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2018. 408 с.

3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Київ : Школа, 2016. 320 с.

4. Шикиринська О., Петришина Т. Особливості науково-методичного забезпечення у закладах дошкільної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. 2023.* Вінниця : ТОВ «Друк плюс». Випуск 69. С. 100-107.

МУЛЬТИСЕНСОРНИЙ ПІДХІД ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Шикиринська Олександра, *кандидатка педагогічних наук, доцентка*
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)
Коваль Сніжана, *здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»*
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Сучасний дошкільний вік характеризується інтенсивним розвитком усіх психічних процесів, що створює унікальні можливості для формування пізнавальної сфери особистості. Діти 5-6 років перебувають на етапі, коли їхній мозок найбільш сприйнятливий до засвоєння нової інформації через різноманітні сенсорні канали. Мультисенсорний підхід передбачає одночасне залучення